

Náprava pri rozhodnutí vnútroštátneho súdu v rozpore s právom EU

©OLEXOVA VASILISIN s.r.o., 2012

Obsah:

1/	Úvod	4
2/	Zásada prednosti práva Únie	6
3/	Sťažnosť Európskej komisii	8
4/	Všeobecne o zodpovednosti členského štátu	9
4.1	Osobitne o zodpovednosti súdneho orgánu členského štátu	10
4.2	Zabezpečenie ochrany práv prostredníctvom vnútroštátnych súdov	11
4.3	Všeobecne o zodpovednosti za škodu podľa slovenského právneho poriadku	11
4.4	Prejudiciálna otázka	13
5/	Záver	16
	Bibliografia	18

1/ Úvod

Zmluvou o pristúpení SR k EU naša krajina prevzala záväzky dodržiavať právne záväzné akty práva EU, pričom v zmysle Ústavy SR majú právne záväzné akty EU prednosť pred zákonmi SR. Jednou zo základných povinností súdnych orgánov je povinnosť aplikovať právo EU *ex officio*, t.z., že každý vnútroštátny súd je, ako orgán členského štátu v medziach svojich právomocí povinný aplikovať právo EU ako celok a nesmie aplikovať ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s právom Únie.

Pokiaľ sa občan EU domnieva, že národné, regionálne alebo miestne orgány porušili jeho práva vyplývajúce z európskeho práva, prípadne, že boli diskriminované, alebo, že členský štát porušil niektorým zákonom, vyhláškou, úkonom alebo konaním správneho orgánu európske zákony, má právo zaslať sťažnosť na príslušný orgán alebo na orgán nadriadený orgánu, ktorý sa porušenia práva dopustil. Pokiaľ však občan EU nie je s výsledkom vyriešenia sťažnosti spokojný, musí sa obrátiť najprv na príslušné národné súdy, ktorých základnou povinnosťou je rešpektovať a rozhodovať v súlade s právom EU.

V prípade, že ani po vyčerpaní všetkých uvedených možností občan nie je spokojný s vyriešením sťažnosti, môže sa obrátiť na európske inštitúcie. V prípade, že dochádza k porušovaniu smerníc EU členským štátom, poznáme tri inštitúcie EU, ktoré sú povinné pomôcť občanovi:

- Európska komisia,
- petičný výbor Európskeho parlamentu
- európsky ombudsman.

Na porušenie ďalších práv si občan EU môže sťažovať Európskemu súdnemu dvoru a aj ďalšej inštitúcii, ktorá ale nie je orgánom EU ale Rady Európy – Európskemu súdu pre ľudské práva sídliacemu v Štrasburgu.

V práci by som chcel z dôvodu obmedzeného priestoru poukázať najmä na zabezpečenie ochrany práv jednotlivca prostredníctvom najdôležitejšej inštitúcie - Európskej komisie.

Základnému cieľu ku ktorému sa bude práca snažiť dospieť je možnosť náhrady škody spôsobenej jednotlivcovi štátom v dôsledku porušenia práva EU ako aj poskytnúť právnu argumentáciu pre vyvodenie takejto zodpovednosti vrátane odpovede na otázku, kde a ako si ju môže občan uplatniť.

Účelom bude tiež posúdiť možnosti, ktoré má bežný občan niektorého z členských štátov EU v prípade, ak jeho národný súd prijme rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom Únie, alebo je nesprávne v rozpore s právom Únie aplikované.

Prípady, v ktorých je právo Únie porušené zo strany členského štátu, rovnako ako aj náhrada škody sú upravené priamo v Zmluve o založení ES. Vzhľadom k tomu, že primárne právo Únie pozostáva nielen zo zakladajúcich zmlúv, ale je efektívne dotvárané rozsudkami Súdneho dvora, odpoveď na mnohé otázky neupravené zakladajúcimi zmluvami ponúka práve rozsiahla judikatúra. V tejto práci poskytnem prehľad základných rozsudkov a ich vplyv na dotváranie zásady prednosti práva Únie a princípu zodpovednosti členského štátu.

Cieľom práce bude okrem iného poskytnúť návod na uplatnenie náhrady škody v reáliách SR, najmä pre potreby advokácie, ktorá podľa môjho názoru nie je na tieto prípady pripravená. Pochopiteľne je zrejmé, že všeobecný návod nejestvuje a táto práca si tento ani nekladie za cieľ, rád by som však poskytol aspoň náčrt pri príprave argumentácie pre účely advokácie.

2/ Zásada prednosti práva Únie

Zodpovednosť členských štátov a ich orgánov pri aplikácii práva EU vychádza z prednosti práva EU, bez ktorej by táto zodpovednosť nebola vynútiteľná. Práve na základe prednosti práva Únie si v prípade jeho opomenutia alebo nesprávnej aplikácie zo strany orgánu členského štátu sa môžu poškodené osoby domáhať náhrady vzniknutej škody.

Zásada prednosti práva Únie bola prvýkrát potvrdená v rozsudku Súdneho dvora Flaminio Costa¹. Súdny dvor v tomto prípade skonštatoval, že prednosť práva Únie potvrdzuje článok 189 (teraz čl. 249) Zmluvy o založení ES, v zmysle ktorého sú nariadenia záväzné a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch a toto ustanovenie by stratilo význam, ak by členský štát mohol jednostranne zmať jeho účinky právnym aktom odporujúcim úijným predpisom.²

Podľa Súdneho dvora všetky komunitárne normy bez ohľadu na ich právnu silu (nariadenia, smernice, rozhodnutia, medzinárodné zmluvy uzatvorené spoločenstvom, všeobecné zásady práva Únie alebo akékoľvek iné normy) musia mať prednosť pred akoukoľvek vnútroštátnou normou, vrátane noriem ústavných.

Členský štát sa teda nemôže odvolávať na prax jeho vnútroštátneho poriadku, ani na ustanovenia ústavy, aby tým zdôvodnil neplnenie komunitárnych záväzkov. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že prednosť práva Únie pred ústavami členských štátov akceptujú ústavné súdy členských štátov len pozvoľna a s veľkými ťažkosťami.

Podmienky prednosti a priamej uplatniteľnosti ustanovení práva Únie vysvetlil Súdny dvor v prípade Simmenthal. Priamo uplatniteľné komunitárne normy musia byť aplikované „počnúc od ich vstupu do platnosti a počas celého obdobia ich platnosti, akoby boli súčasťou právneho poriadku uplatniteľného na území jednotlivých členských štátov“³, pričom majú vyššiu právnu silu ako vnútroštátne normy. Z uvedeného vyplýva, že vnútroštátna norma, ktorá odporuje európskej norme nemôže byť „právoplatne aplikovaná“.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že „každý vnútroštátny súd, ktorému bolo v rámci jeho právomoci predložené podanie, je povinný v plnej miere aplikovať právo Spoločenstva a chrániť práva, ktoré toto právo priznáva jednotlivcom, pričom musí prípadne neaplikovať

¹ C-6/64, Flaminio Costa vs. E.N.E.L., 1964

² <http://www.euroiuris.sk/euroiuris/?q=sk/eu/charaktKomunitPrava>

³ bod 14 rozsudku 106/77, Simmenthal, 9. 3. 1978, ZbSD s. 629

*akékoľvek vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je s ním v rozpore, bez ohľadu na to, či bolo prijaté skôr alebo neskôr ako predpis Spoločenstva*⁴.

Okrem toho je príslušný súd povinný zabezpečiť úplnú účinnosť ustanovení práva Únie ex offo a odmietnuť aplikovať akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva, aj to ktoré bolo vydané neskôr, ktoré je v rozpore s právom Únie bez toho, aby musel žiadať alebo čakať na predbežné odstránenie takéhoto ustanovenia legislatívnou cestou.

Slovenský právny poriadok rieši problematiku prednosti práva EU v článku 7 ods. 2 Ústavy SR nasledovne: „*Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2*“. A v nadväznosti naň v článku 144 ods. 1 stanovil povinnosť slovenských súdov dodržiavať právo Únie.

Rovnako je dôležité upozorniť na fakt, že ak by slovenský súd rozhodujúci v prvom stupni aj napriek návrhu účastníka konania odmietol aplikovať právo Únie, mohol by túto skutočnosť použiť ako dôvod na podanie odvolania, resp. dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.⁵

---

⁴ ods. 21 rozsudku 106/77, Simmenthal, 9. 3. 1978, ZbSD 629

⁵ § 205 ods. 2 písm. f) OSP

3/ Sťažnosť k Európskej komisii

Každý občan ako aj právnické osoby môže podať sťažnosť Európskej komisii, v ktorej upozorní na opatrenia alebo konanie členského štátu, ktoré sú podľa jeho názoru v rozpore s určitým ustanovením alebo zásadou práva EU. Občan nie je povinný preukázať motív svojho konania; nemusí ani dokázať, že sa ho nesplnenie povinnosti, na ktoré upozorňuje, zásadne a priamo dotýka. Na to, aby sťažnosť bola prijateľná, musí upozorňovať na porušenie práva Únie zo strany členského štátu, t. j. nemôže sa týkať súkromného sporu.⁶

Každá osoba, ktorá sa domnieva, že niektoré opatrenie nie je v súlade s právom EU, by sa mala pred alebo aspoň súčasne s podaním sťažnosti na Európsku komisiu obrátiť na príslušné vnútroštátne inštitúcie (vrátane verejného ochrancu práv) a/alebo využiť dostupné zmierovacie postupy. V prípade, ak ešte v danej veci prebieha nejaké konanie na národnej úrovni, Komisia sa s veľkou pravdepodobnosťou sťažnosť odloží.

V rámci tohto počiatočného konania Komisia najprv zašle štátu tzv. *formal notice* (formálne upozornenie), v ktorom ho upozorní na porušovanie práva Únie a umožní mu aby sa k celej veci vyjadril. Následné odôvodnené stanovisko Komisie (tzv. *reasoned opinion*), vydané na základe vyjadrenia štátu, má už formálne náležitosti obdobné žalobe a obsahuje konkretizáciu porušenia práva Únie, jeho okolnosti a návrh výroku. Zároveň Komisia stanoví lehotu na odstránenie protiprávneho stavu. Pokiaľ takýto stav trvá aj naďalej a Komisia sa rozhodne podať žalobu, musí sa predmet žaloby stotožňovať s predmetom tohto počiatočného konania. V prípade ak je Komisia pred súdom úspešná, má rozsudok o porušení povinnosti členským štátom povahu *rei iudicatae* a sú ním priamo viazané vládne, správne aj súdne orgány príslušného štátu.⁷

Ak ani na základe takéhoto rozhodnutia nedôjde k splneniu si povinností členským štátom, Súdny dvor je oprávnený na základe návrhu Komisie prikázať zaplatiť paušálnu náhradu alebo penále.

---

⁶ http://ec.europa.eu/eu_law/your_rights/your_rights_sk.htm

⁷ SYLLOVÁ, PÍTROVÁ, PALDUSOVÁ a kol., Lisabonská smlouva – Komentár, C.H. Beck v Prahe 2010, s. 823

4/ Všeobecne o zodpovednosti členského štátu

Zodpovednosť členských štátov za porušenie práva Únie, resp. jeho nesplnenie je zodpovednosť objektívna, členský štát nemôže uplatniť žiadne liberačné dôvody. To znamená, že súd neskúma faktické a právne okolnosti porušenia povinnosti, čo môže mať následne význam ako pre následné stanovenie sankcie voči členskému štátu, tak pre vyvodenie zodpovednosti štátu za škodu.⁸

Súdny dvor po prvý krát rozhodoval o zodpovednosti štátu za porušenie práva Únie v rozsudkoch C-6/90 a C-9/90 Francovich a Bonifaci. V týchto rozsudkoch Súdny dvor objasnil, že jednotlivci majú právo žiadať od členského štátu náhradu škody, ktorú utrpeli z dôvodu oneskorenej transpozície smernice zo strany príslušného členského štátu.

V tomto rozhodnutí Súdny dvor skonštatoval „že keby jednotlivci nemali možnosť dosiahnuť nápravu v prípade poškodenia ich práv porušením práva Spoločenstva, ktoré možno pripísať členskému štátu, ohrozila by sa plná účinnosť noriem Spoločenstva a oslabila by sa ochrana práv, ktoré priznávajú.“⁹

Súdny dvor v citovanom rozsudku ustanovil tzv. luxemburské kritériá tejto zodpovednosti, t.j. osoby majú nárok na náhradu škody pokiaľ:

- a) porušené ustanovenie práva Únie zakladá subjektívne právo týchto osôb
- b) porušenie bolo uznané za dostatočne závažné a
- c) existuje bezprostredná príčinná súvislosť medzi porušením opráva a vzniknutou škodou¹⁰

4.1 Osobitne o zodpovednosti súdneho orgánu členského štátu

V ďalších dvoch rozsudkoch *Brasserie du pecheur a Factortame* Súdny dvor doplnil viaceré podrobnosti. Podľa týchto rozsudkov právo Únie môže porušiť akýkoľvek orgán verejnej moci členského štátu, ktorý koná v jeho mene, najmä orgány zákonodarnej, súdnej a výkonnej moci. Členský štát sa tak nemôže odvolávať na rozdelenie právomocí a zodpovednosti v rámci jeho vnútorného usporiadania a na tomto základe sa vyhýbať zodpovednosti.

Súdny dvor sa prvý raz zaoberal citlivou otázkou zodpovednosti najvyšších súdnych orgánov členských štátov až v rozsudku *Köbler*. Súdny dvor v tomto rozsudku zdôraznil, že členské štáty môžu znášať zodpovednosť aj v prípade, ak porušenie práva Únie spôsobilo rozhodnutie súdu konajúceho v poslednú stupni. Súdny dvor však v tomto prípade usúdil, že „zodpovednosť štátu za porušenie práva Spoločenstva takýmto rozhodnutím sa vyvodí len vo výnimočných prípadoch, keď súd porušil právo Spoločenstva zjavným spôsobom.“¹¹

⁸ SYLLOVÁ, PÍTRVÁ, PALDUSOVÁ a kol., Lisabonská smlouva – Komentár, C.H. Beck v Prahe 2010, s. 822

⁹ C-6/90 a C-9/90, Francovich a Bonifaci, 19.11.1991, bod 46

¹⁰ SYLLOVÁ, PÍTRVÁ, PALDUSOVÁ a kol., Lisabonská smlouva – Komentár, C.H. Beck v Prahe 2010, s. 825

¹¹ C-224/01, Köbler, 30.9.2003, bod 53

O zjavné porušenie práva podľa rozsudku ide aj vtedy, ak si príslušný súd nesplní povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru podľa Zmluvy o ES (3. odsek článku 234).

Podľa citovaného rozsudku „*ak má žalobca vo svojej žalobe o zodpovednosť štátu úspech, tak dosiahne jeho odsúdenie na náhradu vzniknutej škody, ale nie nevyhnutne aj zrušenie právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktoré ku škode viedlo.*“¹² Takéto konanie o náhradu škody neodporuje princípu *res iudicata*, pretože sa nejedná o revíziu napadnutého súdneho rozhodnutia, ale o sekundárne konanie v ktorom sa poškodený snaží o satisfakciu bez toho, aby došlo k zmene pôvodného rozhodnutia.

Ďalším rozsudkom *Traghetti* Súdny dvor zastal názor, že vylúčiť akúkoľvek zodpovednosť štátu z dôvodu, že porušenie práva Spoločenstva vyplýva z výkladu právnych pravidiel vykonaného súdom, posúdenia skutkového stavu alebo dôkazov by znamenalo odstrániť samotnú podstatu zásady zodpovednosti členského štátu a mohlo by viesť k tomu, že jednotlivci budú bez právnej ochrany v tom prípade, ak súd rozhodujúci v poslednom stupni urobí zjavnú chybu pri výklade alebo posudzovaní.¹³

Ďalej v ňom uviedol, že by bolo v rozpore s právom Únie ak by právna úprava členského štátu obmedzovala vznik zodpovednosti na prípady úmyselného pochybenia alebo hrubej nedbanlivosti sudcu. Ďalej stanovil, že vo vnútroštátnom práve nemôžu byť prísnejšie požiadavky týkajúce sa povahy alebo stupňa porušenia, aby bola splnená podmienka zodpovednosti štátu.

4.2 Zabezpečenie ochrany práv prostredníctvom vnútroštátnych súdov

Súdny dvor stanovil, že je v kompetencii vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné procesné pravidlá konaní, ktorých cieľom je zabezpečenie ochrany práv vyplývajúcich jednotlivcom z práva Únie. To znamená, že je úlohou vnútroštátneho súdu členského štátu, aby v konkrétnom prípade určil, či majú jednotlivci právo na náhradu škody, ktorá im bola spôsobená porušením práva Únie členským štátom, a v akej výške.

V tomto smere sa nepripúšťa, aby si členský štát vo vnútroštátnom práve stanovil dodatočné podmienky, ktoré by nadmerne sťažovali získanie náhrady škody alebo iný spôsob nápravy.

Ďalším rozsudkom *Konle* Súdny dvor stanovil, že „*každý členský štát musí zabezpečiť, že jednotlivci dostanú náhradu za škodu spôsobenú nedodržaním komunitárnych právnych predpisov, bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán nesie zodpovednosť za porušenie a bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán v zásade, v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov zainteresovaných členských štátov, nesie zodpovednosť za odškodnenie.*“¹⁴

4.3 Všeobecne o zodpovednosti štátu za škodu podľa slovenského právneho poriadku

---

¹² *tamtiež*, bod 39

¹³ C-173/03, *Traghetti del Mediterraneo*, 13.6.2006, bod 36 a 41

¹⁴ C-302/97, *Klaus Konle*, 11.7.1999, bod 62

Právna úprava práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom je upravená v zákone č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“).

Zákon o zodpovednosti za škodu sa s týmto vysporiadal tak, že ak dôjde k porušeniu práva Únie činnosťou alebo nečinnosťou, pôjde v zmysle § 9 zákona o nesprávny úradný postup. A to bez ohľadu na to, či spochybnila NR SR alebo iný orgán, ktorý mal legislatívny akt prijať.¹⁵

V prípade preukázania porušenia práva sa v zmysle § 17 zákona uhrádza škoda, ušlý zisk a v určitých prípadoch aj nemajetková ujma a náhrada trov konania, pričom peňažná náhrada musí byť primeraná. O konkrétnej výške náhrady škody rozhoduje vnútroštátny súd a nie Súdny dvor.

Ďalšou základnou otázkou je ktorý orgán bude konať v mene štátu, resp. koho má jednotlivец žalovať. Túto otázku upravuje podrobne § 4 zákona. V zmysle § 4 ods. 1 písm. e) koná o náhrade škody v mene štátu „ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice Európskej únie alebo ak v dôsledku nedodržania lehoty určenej na jej prebratie vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy.“

V prvom rade je potrebné spomenúť, že jednotlivец (navrhovateľ) je povinný svoj nárok najprv na základe písomnej žiadosti predbežne prerokovať (§ 15). Domáhať sa uspokojenia nároku žalobou na súde je v zmysle § 16 možné až po uplynutí 6 mesiacov odo dňa prijatia žiadosti príslušným orgánom. Na konanie bude príslušný všeobecný súd v obvode ktorého nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo.¹⁶

V SR sa teda môže stať, že o náhrade škody spôsobenej právoplatným rozhodnutím súdu najvyššej inštancie (najvyššieho alebo krajského súdu), ktoré je v rozpore s právom Únie, bude rozhodovať okresný súd. Ten v konaní bude posudzovať, či súd porušil právo Únie a či sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za porušenie práva Únie, a to aj napriek tomu, že právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená nebola zrušené alebo zmenené.

Úlohou navrhovateľa (poškodeného) bude presvedčiť súd, že došlo k dostatočne závažnému porušeniu práva Únie, čím došlo zároveň k naplneniu podmienok zodpovednosti štátu.

Zo zákona o zodpovednosti za škodu vyplýva, že nie je podstatné, či k nezákonnému rozhodnutiu (postupu) došlo úmyselným protiprávnym konaním alebo hrubou nedbanlivosťou sudcu. Táto skutočnosť bude v súlade s § 22 zákona významná iba v súvislosti s regresnou náhradou štátu voči konajúcemu sudcovi.

---

¹⁵ JÁNOŠÍKOVÁ, M.: Zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením komunitárneho práva. In: Justičná revue 57, 2005, č. 3

¹⁶ § 85 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

V prípade, že navrhovateľ neuspeje ani v tomto sekundárnom konaní o náhradu škody, ostáva mu ešte vždy možnosť pokúsiť sa o:

- a) dosiahnutie kontroly právoplatného súdneho rozhodnutia prostredníctvom obnovy konania alebo iného mimoriadneho opravného prostriedku
- b) vykonanie nápravy na základe podnetu Komisii, že orgán členského štátu porušil právo Únie

4.4 Prejudiciálna otázka

Práve v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci porušením práva Únie, keďže o ňom rozhoduje spravidla prvostupňový súd, je vhodné predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.

Konanie o predbežnej otázke je špecifický procesný inštitút, ktorý je pokladaný v rámci rozhodovacej praxe Súdného dvora za najvýznamnejší. Vyplýva to zo skutočnosti, že drvivá väčšina kľúčových rozhodnutí Súdného dvora bola prijatá práve v rámci tohto konania. Zmyslom tohto konania nie je nahrádzať rozhodovacia činnosť sudcov vnútroštátnych súdov, ale zjednocovať judikatúru v nových či problémových sporoch.¹⁷ Prejudiciálne konanie je nesporovým konaním, ktoré sa začína iba na návrh vnútroštátneho súdu, vo výnimočných prípadoch na návrh inej inštitúcie alebo členského štátu.

Prejudiciálne konanie je jedným z druhov konaní, na ktoré je zatiaľ príslušný len Súdny dvor. Napriek tomu, že článok 225 odsek 3 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v súvislosti s prejudiciálnym konaním predpokladá do budúcnosti aj príslušnosť Súdu prvého stupňa, súčasný Štatút Súdného dvora zatiaľ túto možnosť osobitne neupravuje.

Odpoveď Súdného dvora na prejudiciálnu otázku môže výrazným spôsobom dopomôcť sudcovi vnútroštátneho súdu, ktorému poskytne výklad, na základe ktorého vnútroštátny súd určí, či bolo právo Únie porušené a zároveň, či boli splnené podmienky pre vyvodenie zodpovednosti členského štátu.

Možno povedať, že prejudiciálne konanie predstavuje akúsi formu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi členských krajín a súdmi EU.

Treba rozlišovať prípady, kedy je polozenie predbežnej otázky vnútroštátnym súdom fakultatívne a kedy obligatórne. Podľa druhého odseku čl. 267 Zmluvy o ES súd členského štátu môže Súdny dvor požiadať o rozhodnutie predbežnej otázky, ak to považuje za nevyhnutné k vyneseniu rozhodnutia. Tretí odsek už hovorí o obligatórnej povinnosti národného súdu požiadať o rozhodnutie o predbežnej otázke a to v tom prípade, ak jeho rozhodnutie nie je možné napadnúť opravnými prostriedkami vnútroštátneho práva. V prípade, ak by si túto povinnosť národný súd nesplnil, jednalo by sa o porušenie jedného zo základných práv priznaných jednotlivcom, a to práva na spravodlivý proces. Takéto nerešpektovanie procesného postupu stanoveného článkom 267 Zmluvy by mohlo vyústiť až v zodpovednosť daného členského štátu za škodu závažným porušením práva EU.

---

¹⁷ BOBEK, M., Předložit či nepředložit? Faktory ovlivňující uvážení českého soudce zda (ne)zahájit řízení o předběžné otázce, In: Právní rozhledy, 2005, č.4

V rámci prejudiciálneho konania môže tiež každý občan EU dať podnet na upresnenie obsahu právnej normy Únie, ktorá sa ho dotýka. Totižto, aj keď návrh na začatie prejudiciálneho konania môže byť podaný iba vnútroštátnym súdnym orgánom, na konaní prebiehajúcom pred Súdny dvorom sa môžu zúčastniť všetci účastníci konania pred takýmto súdnym orgánom, členské štáty a inštitúcie Únie. Viaceré hlavné zásady práva Únie sa vytvorili na základe prejudiciálnych návrhov, niekedy podaných aj vnútroštátnymi súdnymi orgánmi prvej inštancie.¹⁸ Na druhej strane však národný súd nie je povinný predložiť predbežnú otázku Súdnemu dvoru na základe žiadosti procesných strán.¹⁹

---

¹⁸ http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/

¹⁹ BOBEK, M. Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234(3) SES, Praha: C.H.Beck, 2004, s.74

5/ Záver

Cieľom tejto práce bolo poskytnutie prehľadu judikatúry Súdneho dvora v oblasti zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcovi porušením práva Únie, ozrejmienie princípu zodpovednosti v kontexte práva Únie a poukázanie na možnosť vyvodenia takejto zodpovednosti.

V práci som sa zaoberal len niektorými z hlavných otázok týkajúcich sa aplikácie princípu zodpovednosti, ktoré načrtli problémy, ktoré môže mať aj SR pri jeho aplikácii vnútroštátnou legislatívou aj súdmi.

V prvej časti práce som sa zaoberal judikatúrou Súdneho dvora v súvislosti so zásadou prednosti práva Únie a princípom zodpovednosti štátu a v druhej časti som sa pokúsil vyriešiť otázku, kde je možné domáhať sa náhrady škody pre porušenie práva Únie v zmysle slovenského právneho poriadku.

Záver tejto práce bol venovaný konaniu o predbežnej otázke ako špecifickému procesnému inštitútu, ktorý zaujíma v rozhodovacej praxi Súdneho dvora významnú pozíciu. Jednotlivec tento procesný inštitút síce samostatne využiť nemôže, ale môže vystupovať ako účastník tohto konania pred Súdnym dvorom.

Prekážky, ktoré by mali odradiť občana v uplatnení si práva na náhradu škody sú najmä prieťahy v konaní, keďže ku štandardnej dobe na dokončenie súdneho sporu treba pripočítať čas, za ktorý Súdny dvor odpovie na prípadnú prejudiciálnu otázku.

Súdny dvor prostredníctvom svojich rozhodnutí neustanovil jednotný režim zodpovednosti pre všetky členské štáty, ale ustanovil základné podmienky na jej prisúdenie, pričom ich uplatňovanie ponecháva v rozhodovacej právomoci vnútroštátnych súdov, čo im umožňuje zohľadniť tak dodržiavanie právnych predpisov Únie, ako aj osobitných aspektov právnych predpisov členských štátov v danej oblasti.

Záverom by som chcel zdôrazniť skutočnosť, že v súčasnej dobe v EU nejestvuje nestranný a nezávislý orgán, ktorý by rozhodoval o nárokoch občanov EU na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie členským štátom. V súčasnosti platná úprava, podľa ktorej o týchto nárokoch rozhodujú národné súdy, je podľa môjho názoru nedostatočná. Dôvodom je najmä skutočnosť, že vnútroštátne súdy budú mať v konaní o náhradu škody vždy tendenciu potvrdiť predchádzajúce rozhodnutia, resp. vyhnúť sa prejudiciálnemu konaniu tak, že predbežnú otázku Súdnemu dvoru jednoducho nepoložia.

Bibliografia:

- [1] BOBEK, M. Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234(3) SES, Praha: C.H.Beck, 2004,
- [2] BOBEK, M., Předložit či nepředložit? Faktory ovlivňující uvážení českého soudce zda (ne)zahájit řízení o předběžné otázce, In: Právní rozhledy, 2005, č. 4
- [3] JÁNOŠÍKOVÁ, M.: Zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením komunitárneho práva. In: Justičná revue 57, 2005, č. 3
- [4] MAZÁK J.; Jánošíková M.,: Výber rozhodnutí súdneho dvora ES – pre právnu prax, Iura Edition, 2007
- [5] SIMAN. M.: Zodpovednosť súdnych orgánov za škodu spôsobenú porušením komunitárneho práva, In: Dni verejného práva – zborník, Masarykova univerzita, Brno 2007
- [6] SVOBODA P.: Úvod do evropského práva, 3. vydání, C.H.Beck, 2010
- [7] SYLLOVÁ, PÍTROVÁ, PALDUSOVÁ a kol., Lisabonská smlouva – Komentár, C.H. Beck v Prahe 2010
- [8] TICHÝ L.: Evropské právo, 3. vydání, C.H.Beck, Praha 2006
- [9] <http://www.euroiuris.sk/euroiuris/?q=sk/eu/charaktKomunitPrava>
- [10] http://ec.europa.eu/eu_law/your_rights/your_rights_sk.htm
- [11] http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/
- [12] Rozsudky Súdneho dvora získané zo stránky: <http://curia.europa.eu> – stránka Súdneho dvora európskych spoločností

